



ВІСНИК

ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА

ОФІЦІЙНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ



2/2006

4. <i>Притика</i> . До 15-річчя судів господарської юрисдикції	6
--	---

Пленумі Вищого господарського суду України

підсумки роботи господарських судів України у 2005 році. «З доповіді Голови Вищого господарського суду України Д. М. Притики на спільному засіданні Пленуму Вищого господарського суду України та Ради суддів господарських судів України 23.02.06»	7
---	---

законова Рішення Пленуму Вищого господарського суду України і Ради суддів господарських судів України від 23.02.2006 р. «Про підсумки роботи господарських судів України в 2005 році та завдання з підвищення ефективності господарського судочинства»	15
--	----

Рішення Президента України від 20.02.2006 р. № 145/2006 «Про призначення заступників голів апеляційних господарських судів та заступника голови місцевого господарського суду»	18
--	----

Законотвірний та нормативний матеріал

Закон України від 22.12.2005 р. № 3261-IV «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо права на інформацію»	19
--	----

Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV «Про доступ до судових рішень»	20
--	----

Закон України від 22.12.2005 р. № 3268-IV «Про внесення змін до статті 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»	23
---	----

Рішення президії Вищого господарського суду України

Рішення президії Вищого господарського суду України від 01.09.2005 р. № 01-8/1315 «Про доповнення роз'яснення президії Вищого арбітражного суду України від 12.05.1995 № 02-5/451 «Про деякі питання практики вирішення спорів за участю органів державної податкової служби»	26
---	----

Окремі роз'яснення та огляди та узагальнення судової практики

<i>Москаленко</i> . Судовий захист прав на об'єкти інтелектуальної власності: проблеми розмежування юрисдикції між господарськими і адміністративними судами	27
--	----

<i>Гупоча</i> . О. П. <i>Машевська</i> . Вибуття майна з володіння власника поза його волею: окремий погляд на проблему	29
---	----

Інформаційні та оглядові листи Вищого господарського суду України

Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 29.07.2005 р. № 01-8/1331 «Про доповнення Інформаційного листа Вищого господарського суду України від 09.06.2003 № 01-8/650 «Про практику Верховного Суду України у справах зі спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про податок на додану вартість»	38
--	----

Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 29.07.2005 р. № 01-8/1332 «Про практику Верховного Суду України у справах, пов'язаних з відшкодуванням податку на додану вартість з Державного бюджету України»	87
---	----

Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 05.01.2006 р. № 01-8/11 «Про деякі питання судової практики, пов'язані із застосуванням Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1123 «Про заходи щодо підтримки Державної акціонерної компанії «Укррудпром»	123
--	-----

«Про Закон України «Про доступ до судових рішень»	126
Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 23.01.2006 р. № 01-8/200 «Про доповнення інформаційного листа Вищого господарського суду України від 25.02.2004 № 01-8/345 «Про практику Верховного Суду України у справах зі спорів за участю Фонду України соціального захисту інвалідів»	127
Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 03.02.2006 р. № 01-8/283 «Про доповнення інформаційного листа Вищого господарського суду України від 25.02.2004 № 01-8/345 «Про практику Верховного Суду України у справах зі спорів за участю Фонду України соціального захисту інвалідів»	129
Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 03.02.2006 р. № 01-8/297 «Про практику Верховного Суду України у справах зі спорів за участю органів Пенсійного фонду України»	145
Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07.02.2006 р. № 01-8/301 «Про деякі питання, пов'язані із розмежуванням компетенції господарських і адміністративних судів»	155
Лист Вищого господарського суду України від 20.02.2006 р. № 01-14/417 «Про державне мито»	158

Науково-практичний коментар рішень та постанов господарських судів України

Тлумачення змісту правочину як предмет судового розгляду	159
Стягнення відсотків за векселем	163
Відшкодування шкоди, завданої невиконанням рішення суду	168
Господарське товариство як суб'єкт майнових прав (огляд судової практики)	172
Проблемні питання правового регулювання фінансування будівництва житла (огляд судової практики)	176

Сторінка вченого (огляди законодавства, судоустрою та судочинства, організації діяльності господарського суду)

<i>В. С. Щербина.</i> Адміністративно-господарські санкції в системі заходів господарсько-правової відповідальності	180
<i>В. Я. Карабань.</i> Науково обгрунтоване тлумачення актів законодавства як умова вдосконалення правосуддя	185
<i>В. С. Мілаш.</i> Про підстави недійсності підприємницького комерційного договору	194
<i>Л. А. Микитенко.</i> Вдосконалення державного контролю рекламної діяльності	205
<i>В. В. Новікова.</i> Передача майна за договором ренти за плату та безплатно: визначення понять	213
<i>І. С. Похиленко.</i> Поняття та критерії класифікації суб'єктів малого підприємництва	219
<i>С. Ф. Василюк.</i> Удосконалення діяльності органів, що здійснюють дисциплінарне провадження щодо суддів	227

ежі є невід'ємним і обо-
договору ренти;
одностороннім, тому
ечі односторонні обо-
виникають тільки у

важається укладеним
що свідчить про реаль-
товору;

и довгостроковий до-
суті виникаючого зо-

печенням виконання
ває з договору ренти,
передається одержу-
ренти у власність, у
ти надає це ж майно
ві ренти, у зв'язку з
повертаються певні

лачує одержувачеві
у прострочення пла-
ідомо, у відповідно-
становлення відсот-
допускалося, за ви-
их установ і деяких
соні випадків. Стат-
кала тільки оплату
а грошовими зобо-
становлює можли-
і договором ренти
і одержувач ренти
цодо своєчасності
платежів від плат-

дженні даного пи-
природу догово-
рів щодо передан-
платного догово-
передаватися за

*І. С. Похиленко,
аспірант кафедри господарського права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ПОНЯТТЯ ТА КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Одним з основних факторів стабілізації економіки України є всебічний розвиток усіх видів та організаційних форм підприємств, у тому числі й малих.

Досвід роботи суб'єктів малого підприємництва показав ряд позитивних особливостей у вирішенні ними як виробничих, так і соціальних завдань. Як правило, суб'єкти малого підприємництва успішно працюють як у великих, так і в малих містах, а також у селах. Суб'єктам малого підприємництва властива висока маневреність виробництва, здатність до швидкого впровадження нової техніки та технології, готовність до виправданого комерційного ризику.

Метою даного дослідження є визначення поняття суб'єктів малого підприємництва відповідно до світових стандартів та впровадження нових критеріїв відмежування, які необхідні у зв'язку із спеціальним врегулюванням діяльності таких суб'єктів, а саме:

- для державної підтримки;
- для контролю за цільовим спрямуванням і витратою коштів по програмах державної підтримки малого підприємництва;
- для застосування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності.

Так, аналізуючи постанову Ради міністрів Української РСР «Про заходи по створенню та розвитку малих підприємств» від 22.09.1990 р. № 278 щодо визначення поняття малого підприємства та Закон України «Про підприємства в Україні»¹, а саме ч. 2 ст. 2, можна дійти висновку, що ці визначення ідентичні і що протягом десятиліття законодавство про мале підприємництво майже не змінювалося, і лише з прийняттям Закону

«Про державну підтримку малого підприємництва» від 19.10.2000 р.² відбулися певні зміни. Не чинний сьогодні Закон «Про підприємства в Україні»³ визначав, що до малих підприємств належать новостворювані та діючі підприємства: у промисловості та будівництві — з чисельністю працюючих до 200 чоловік; в інших галузях виробничої сфери — з чисельністю працюючих до 50 чоловік; у науці і науковому обслуговуванні — з чисельністю працюючих до 100 чоловік; у галузях невиробничої сфери — з чисельністю працюючих до 25 чоловік; у роздрібній торгівлі — з чисельністю працюючих до 15 чоловік, тобто законодавець у той час користувався лише поняттям «мале підприємство», яке відповідало двом критеріям — належність до певної галузі економіки і певна чисельність працюючих, що ж до індивідуальних підприємців, то про них взагалі не згадувалося. Поняття «суб'єкт малого підприємництва» було введено в законодавство лише з прийняттям Закону «Про державну підтримку суб'єктів малого підприємництва». Слід зазначити, що вищезгаданий Закон запровадив поділ суб'єктів малого підприємництва на фізичних осіб, зареєстрованих у встановленому законом порядку як суб'єкти підприємницької діяльності, та юридичних осіб — будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб, обсяг річного валового доходу не перевищує 500 000 євро, тобто відбувається зміна критеріїв віднесення до малих підприємств — з належності до певної галузі економіки на обсяг річного валового доходу.

¹ Відомості Верховної Ради. — 1991. — № 24. — Ст. 272.

² Відомості Верховної Ради. — 2000. — № 51—52. — Ст. 447.

³ Відомості Верховної Ради. — 1991. — № 24. — Ст. 272.

Господарський кодекс України¹ малим (незалежно від форми власності) визнає таке підприємство, в якому середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує 50 осіб на рік, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує суми, еквівалентної 500 000 євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні, тобто визначення малого підприємства, яке наводиться в Кодексі, порівняно з визначенням у Законі «Про державну підтримку суб'єктів малого підприємництва», майже не змінюється, крім того, що в Кодексі конкретизується розмір обсягу річного валового доходу і вводиться поняття еквівалента, що, на нашу думку, є позитивним, оскільки євро не є грошовою одиницею України.

Мають місце певні спроби вдосконалити українське законодавство щодо малого підприємництва, зокрема, Верховною Радою України зареєстровано близько тридцяти законопроектів, пов'язаних з малим підприємством². Ми проаналізуємо лише деякі з них.

Одним із прикладів може бути проект Закону України № 4242 від 02.02.2005 р. «Про внесення змін до деяких законів України (щодо встановлення критерію поняття «мале підприємство»», який визначає мале підприємство — як підприємство (суб'єкт підприємницької діяльності) будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в якому середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб і обсяг річного валового доходу не перевищує 5 млн. євро. Отже, в разі прийняття вищезгаданого законопроекту, зникає така категорія підприємств, як середні, обсяг валового доходу яких становить від 500 тисяч євро до 5 млн. євро (п. 7 ст. 63 Господарського кодексу України), що, на нашу думку, є недоцільним.

Що ж до проекту Закону України № 6215 від 05.10.2004 р. «Про державну підтримку суб'єктів малого підприємництва», то він ви-

знає суб'єкт малого підприємництва — фізичну особу як суб'єкт підприємницької діяльності, який зареєстрований у встановленому законом порядку і здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи. У трудових відносинах з ним (включаючи членів його сім'ї) протягом року перебуває не більше 5 осіб, а обсяг доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за календарний рік не перевищує 500 000 грн. Суб'єкт малого підприємництва — юридична особа — це суб'єкт підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у якого середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб і обсяг річного доходу не перевищує 5 000 000 гривень. Досліджуючи даний законопроект, можна дійти висновку, що граничний обсяг річного доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) для суб'єктів малого підприємництва — юридичних осіб на рівні 5 млн. гривень є дещо завищеним. Зокрема, такий обсяг доходу значно розширить коло підприємств, які зможуть скористатися державною підтримкою, що, в свою чергу, негативно позначиться на тих підприємствах, які дійсно її потребують.

Для порівняння наведемо визначення суб'єктів малого підприємництва у законодавстві зарубіжних країн.

Так, згідно з класифікацією Адміністрації у справах малого бізнесу в США до малих підприємств відносять: в обробній промисловості підприємства з числом працюючих до 1000 осіб, у торгівлі — до 100, у секторі надання послуг — річний обсяг продаж має не перевищувати 13,5 млн. дол. США, у сільському господарстві — 3,5 млн. дол. США.

У Великобританії існує гнучка система критеріїв визначення суб'єкта малого підприємництва, згідно з якою суб'єктом малого підприємництва є фірма, показники якої не перевищують встановлених меж двох із трьох критеріїв: чисельність зайнятих (до 75 чол. — у будівництві та виробництві, до

50 чол. — у торгівлі, до 25 чол. — у сільському господарстві), річний валовий дохід (до 15 млн. фунтів стерлінгів), річний валовий дохід (до 15 млн. фунтів стерлінгів) фізичної особи підприємства, ватних підприємств, діяльність яких здійснюється фізичною особою найма-

Особа, яка є підприємцем з

1) особи

2) цей б

ваний у яко

На відмі

систем, суч

бачає будь-

фізичних ос

ців за винят

стосуються

Приватні

особисту від

ками і може

1861 р. до з

мали статусу

цедура банкру

випадку вин

кінця свого

кредиторами

страху перед

1861 р. стат

особі істотні

звільнення в

процедури ба

дура банкру

Англії до буд

но від наявно

су підприємств

Для веденн

підприємств ф

формальності,

з того момент

снювати свою

¹ Кузнецова

канд. економ. наук

² Кибенко Е.

2003. — С. 22.

³ Барановський

1993. — № 6. — С.

⁴ Германское

⁵ Відомості В

⁶ Відомості В

¹ Господарський кодекс України від 16.01.03 // Голос України. — 2003. — № 49—50.

² <http://www.rada.gov.ua>

підприємництва — ект підприємницької трований у встанов- ту і здійснює підпри- з створення юридич- х відносинах з ним о сім'ї) протягом ро- 5 осіб, а обсяг доходу і (товарів, робіт, по- рік не перевищує алого підприємницт- — це суб'єкт підпри- удь-якої організацій- форми власності, у чисельність працю- (календарний рік) не яг річного доходу не ивень. Досліджуючи жна дійти висновку, иного доходу від ре- арів, робіт, послуг) підприємництва — ні 5 млн. гривень е ма, такий обсяг дохо- до підприємств, які державною підтрим- негативно позначить- , які дійсно її потре-

демо визначення су- ництва у законодав-

сацією Адміністрації зу в США до малих в обробній промис- числом працюючих — до 100, у секторі й обсяг продаж має н. дол. США, у сіль- 3,5 млн. дол. США. нує гнучка система уб'єкта малого під- сою суб'єктом мало- рма, показники кот- ановлених меж двох льність зайнятих (до і та виробництві, до

50 чол. — в інших галузях виробничої сфе- ри, до 25 чол. — у галузях невиробничої сфе- ри, до 15 чол. — у роздрібній торгівлі, річ- ний валовий дохід (до 500 тис. євро), вар- тість власних активів (до 1 млн. євро)¹. Що ж до фізичних осіб — суб'єктів малого підпри- емництва, то вони існують у вигляді при- ватних підприємств, і здійснюють підприєм- ницьку діяльність одноосібно або за допомо- гою найманих робітників.

Особа може бути визнана приватним під- приємцем за двох умов:

- 1) особиста участь у веденні бізнесу;
- 2) цей бізнес не повинен бути зареєстро- ваний у якості компанії.

На відміну від континентальних правових систем, сучасне англійське право не перед- бачає будь-яких відмінностей між статусом фізичних осіб — підприємців і непідприєм- ців за винятком окремих правових норм, що стосуються захисту прав споживачів.

Приватний підприємець несе необмежену особисту відповідальність за своїми обов'яз- ками і може бути визнаний банкрутом. До 1861 р. до звичайних фізичних осіб, які не мали статусу підприємця — non-traders, про- цедура банкрутства не застосовувалася і «у випадку виникнення у них боргу» вони до кінця свого життя могли переслідуватися кредиторами і перебували у постійному страху перед ув'язненням. У зв'язку з цим до 1861 р. статус підприємця давав фізичній особі істотні переваги у вигляді можливості звільнення від боргів через проходження процедури банкрутства. Після 1861 р. проце- дура банкрутства стала застосовуватися в Англії до будь-яких фізичних осіб незалеж- но від наявності або відсутності у них стату- су підприємця.

Для ведення бізнесу в якості приватного підприємця фізичній особі не потрібні жодні формальності, особа вважається підприємцем з того моменту, коли фактично починає здій- снювати свою підприємницьку діяльність².

У Японії такими критеріями вважають роз- мір капіталу, чисельність працюючих та галу- зеву належність. Згідно з чинним законодав- ством до малих та середніх відносять юридич- но самостійні підприємства, що мають до 300 працівників — у галузях промисловості, будівництва, транспорту, зв'язку, кредиту, ко- мунального господарства; до 100 — в оптовій торгівлі; до 50 — в роздрібній торгівлі та сфері послуг. На практиці малі та середні підпри- ємства поділяють на сім груп залежно від чи- сельності зайнятих: 1—4, 5—9, 10—29, 30—49, 50—99, 100—299, 300—499. Число зайнятих і обсяг основного капіталу — такі критерії належності підприємств до розряду малих в Італії, в Індії — чисельність зайнятих і обсяг інвестицій, а в багатьох галузях — ще й рівень використання енергії³.

Раніше за законодавством Німеччини ма- лими підприємствами вважалися такі, що не відповідали двом із трьох критеріїв: сума балансу — три мільйони дев'ятсот тисяч ні- мецьких марок мінус дефіцит, показаний в активі; вісім мільйонів німецьких марок ви- ручки від обороту за дванадцять місяців пе- ред розрахунковим днем; у середньому за рік п'ятдесят найманих працівників⁴.

На даний час у Німеччині до малих під- приємств відносять ті, де число працюючих не перевищує 50, а річний оборот — до 10 млн. євро.

На сьогоднішній день Україна прагне ін- тегруватись у Європейський Союз і вступи- ти до Світової організації торгівлі, в зв'язку з чим на законодавчому рівні прийнято ряд нормативно-правових актів, зокрема закони України «Про Концепцію Загальнодержав- ної програми адаптації законодавства Украї- ни до законодавства Європейського Сою- зу»⁵, «Про Загальнодержавну програму адап- тації законодавства України до законодав- ства Європейського Союзу»⁶, якими визна- чаються основні засади адаптації законодав- ства України до законодавства Європейсько-

¹ Кузнєцова І. С. Трансформація державного регулювання малого підприємництва в Україні: Автореф. дис.... канд. економ. наук. — К., 2002. — С. 8.

² Кибенко Е. Р. Корпоративное право Великобритании. Законодательство. Прецеденты. Комментарии. — 2003. — С. 22.

³ Барановський О. Державна підтримка малого бізнесу: світовий досвід і Україна // Економіка України. — 1993. — № 6. — С. 74—79.

⁴ Германское право. — Часть II. Германское торговое уложение и другие законы. — М., 1996.

⁵ Відомості Верховної Ради. — 2003. — № 3. — Ст. 12.

⁶ Відомості Верховної Ради. — 2004. — № 29. — Ст. 367.

го Союзу. Ми вважаємо за доцільне проаналізувати законодавство ЄС у сфері малого підприємництва і знайти невідповідності йому правової системи України *acquis communautaire* з метою їх усунення. *Acquis communautaire* (*acquis*) — це правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ.

У законодавстві ЄС відносини у сфері малого підприємництва регулюються Рекомендацією Комісії 2003/361/ЄС від 6 травня 2003 р. про визначення суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва, далі — Рекомендація 2003/361/ЄС.

Відповідно до частини другої ст. 2 Додатка до Рекомендації 2003/361/ЄС малими вважаються суб'єкти підприємництва, які являють собою: незалежне підприємство — це будь-яке, чисельність працюючих в якому є меншою ніж 50 осіб; незалежне підприємство — будь-яке, річний оборот котрого не перевищує 10 млн. євро або загальний річний баланс також не перевищує 10 млн. євро. Незалежне підприємство — будь-яке, що відповідає критерію незалежності¹.

Як вбачається з викладеного, можна дійти таких висновків: по-перше, в українському законодавстві відсутній критерій незалежності, який є істотною ознакою малого підприємництва у законодавстві ЄС; по-друге, в українському законодавстві використовується такий критерій, як «валовий дохід», який має іншу природу, ніж «річний обіг» та «річний баланс», що використовуються у Рекомендації 2003/361/ЄС. При встановленні даних критеріїв необхідно проводити кореляцію між макроекономічними умовами, які існують в Україні та в країнах Європейського Союзу. Враховуючі ці висновки, ми вважаємо доцільним скористатись досвідом Європейського Союзу та ввести в ст. 1 Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» визначення критерію незалежності: незалежне підприємство — це

будь-яке підприємство, яке не класифікується як партнерське або пов'язане з ним підприємство. Партнерські підприємства — це всі підприємства, які не класифікуються як пов'язані та між якими існують такі відносини: підприємство (вищого рівня) володіє або одноособово, або спільно з однією або кількома пов'язаними підприємствами 25 % або більше капіталу чи прав голосу в іншому підприємстві (нижчого рівня). Підприємство може вважатися незалежним і таким, що не має будь-яких партнерських підприємств, навіть якщо гранична межа у 25 % (капіталу та голосів) досягається або перевищується наступними інвесторами, за умови, що інвестори не є пов'язаними окремо або спільно з вищезазначеним підприємством:

- державні корпорації з інвестування, компанії з венчурним капіталом, особи або групи осіб, які провадять постійну діяльність з інвестування венчурного капіталу та інвестують власні засоби у підприємства, акції яких не котуються на біржі, якщо загальний внесок інвестицій у такі підприємства не перевищує 1 250 000 гривень;

- університети або неприбуткові дослідницькі центри;

- інституційні інвестори, включаючи регіональні фонди розвитку;

- місцеві органи самоврядування з річним бюджетом, який не перевищує 10 млн. гривень, а відповідне населення 5 000 осіб;

Пов'язані підприємства — це підприємства, які перебувають у таких відносинах одне з одним:

- підприємство має більшість прав голосу акціонерів або членів в іншому підприємстві;

- підприємство має право призначати або звільняти більшість членів адміністративного органу, органу управління або наглядового органу іншого підприємства;

- підприємство має право здійснювати домінуючий вплив на інше підприємство у відповідності з договором, укладеним з останнім або положеннями їх установчих документів;

- підприємство, яке є акціонером або членом іншого підприємства, здійснює од-

ноособовий контроль над іншим акціонером підприємства, над більшістю членів у та

Підприємства, в значених стосунках з групою фізичних осіб можуть вважатися підприємствами, якщо вони мають частину або на суміжних рин

Спробуємо розділити доходу, річний доходу та знайти їх

Валовий дохід — це доходу, ціновий доходу, фінансового результату підприємства, тобто грошові виручки підприємства при вирахуван

Річний баланс — це бухгалтерського звітного року, який охоплює баланс балансу².

Поняття «річний оборот» є дещо некоректним, тому поняття «річний оборот» товарного обміну власності (товарів) інтелектуальної власності сфер виробництва, обслуговування³. Річний оборот товарного обміну власності, яка забезпечує створення протягом

Виходячи з вищевисновку, що поняття обороту із складових підприємства, в свою чергу річного обігу. Також умови, які існують в Європейського Союзу, ввести в ст. 1 Закон

¹ www.eccl.gov.ua

¹ Ерёмин А. А. Валовий дохід. — М.: Советская Э

² Економічна енциклопедія. — Київ: Економічний центр «Академія», 2002.

³ Мочерний С. Обіг грошей. — Київ: Видавничий центр «

яке не класифікується пов'язане з ним підприємства — це не класифікуються як існують такі відносини (рівня) володіє або не з однією або кількома підприємствами 25 % або голосу в іншому підприємстві). Підприємство таким і таким, що державних підприємств. нежа у 25 % (капіталу) або перевищується, за умови, що інвестує окремо або спільно з підприємством:

акції з інвестування, капіталом, особи або постійну діяльність його капіталу та інвестицій підприємства, акції рржі, якщо загальний підприємства не пені;

неприбуткові дослідження, включаючи результати; урядованню з річ перевищує 10 млн. населення 5 000 осіб; ва — це підприємства яких відносинах од-

більшість прав голо- в іншому підприєм-

право призначати членів адміністрації управління або на підприємства; право здійснювати інше підприємство з правом, укладеним з ними їх установчих до-

є акціонером або ства, здійснює од-

ноособовий контроль, відповідно до угоди з іншим акціонером або членом цього підприємства, над більшістю прав голосу акціонерів або членів у такому підприємстві.

Підприємства, які мають ті або інші із зазначених стосунків з фізичною особою або групою фізичних осіб, які діють спільно, також можуть вважатися пов'язаними підприємствами, якщо вони провадять свою діяльність або її частину на тому самому ринку або на суміжних ринках.

Спробуємо розібратися з критеріями валового доходу, річного обороту і річного балансу та знайти їх співвідношення.

Валовий дохід — це форма прояву чистого доходу, цінове вираження загального фінансового результату діяльності підприємства, тобто грошове вираження тієї частини виручки підприємства, яка залишається у нього при вирахуванні всіх витрат¹.

Річний баланс — це один із видів бухгалтерського звітного балансу підприємства, який охоплює баланс прибутків і збитків, індекси².

Поняття «річний оборот», на нашу думку, є дещо некоректним, тому слід застосовувати поняття «річний обіг». Обіг — це форма товарного обміну різноманітних об'єктів власності (товарів грошей, цінних паперів, інтелектуальної власності тощо), яка формує цілісність сфер відтворення (безпосереднього виробництва, обміну, розподілу і споживання)³. Річний обіг — це, відповідно, форма товарного обміну різноманітних об'єктів власності, яка забезпечує цілісність сфер відтворення протягом року.

Виходячи з вищенаведеного можна дійти висновку, що поняття «валовий дохід» є однією із складових поняття «річний баланс», в якому, в свою чергу, фіксуються результати річного обігу. Також враховуючи економічні умови, які існують в Україні та в країнах Європейського Союзу, вважаємо за доцільне ввести в ст. 1 Закону України «Про державну

підтримку малого підприємництва» критерії річного балансу та річного обігу; останні не повинні перевищувати 1 млн. євро.

У Російській Федерації відповідно до ст. 3 Закону РФ «Про державну підтримку малого підприємництва в Російській Федерації» під суб'єктами малого підприємництва розуміються комерційні організації, у статутному капіталі яких частка Російської Федерації, суб'єктів Російської Федерації, громадських і релігійних організацій (об'єднань), благодійних та інших фондів не перевищує 25 відсотків, частка, що належить одному або декільком юридичним особам, які не є суб'єктами малого підприємництва, не перевищує 25 відсотків і в яких середня чисельність працівників за звітний період не перевищує таких граничних рівнів (малі підприємства): у промисловості — 100 чоловік; у будівництві — 100 чоловік; на транспорті — 100 чоловік; у сільському господарстві — 60 чоловік; у науково-технічній сфері — 60 чоловік; в оптовій торгівлі — 50 чоловік; у роздрібній торгівлі і побутовому обслуговуванні населення — 30 чоловік; в інших галузях і при здійсненні інших видів діяльності — 50 чоловік.

Під суб'єктами малого підприємництва відповідно до вказаного Закону РФ розуміються також фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи.

Малі підприємства, що здійснюють кілька видів діяльності (багатоцільові), належать до малих за критеріями щодо того виду діяльності, частка якої є найбільшою в річному обороті або річному прибутку.

Середня за звітний період чисельність працюючих малого підприємства визначається за обліком усіх його працівників, у тому числі тих, хто працює за договорами цивільно-правового характеру і за сумісництвом, за обліком реально відпрацьованого часу, а також працівників представництв, філій

¹ Ерёмин А. А. Валовая прибыль // Большая Советская Энциклопедия. — В 30 т. / Гл. ред. А. М. Прохоров. — 3-е изд. — М.: Советская Энциклопедия, 1971. — Т. 4. — Брасос, 1971. — С. 265.

² Економічна енциклопедія. — У 3 т. — Т. 3 / Редкол.: С. В. Мочерний (відпов. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002. — С. 272.

³ Мочерний С. Обіг // Економічна енциклопедія. — У 3 т. — Т. 2 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2001. — С. 605.

та інших відособлених підрозділів зазначеної юридичної особи.

У разі перевищення малим підприємством встановленою даною статтею чисельності, зазначене підприємство позбавляється пільг, передбачених чинним законодавством, на період, протягом якого мало місце дане перевищення, і на наступні три місяці¹.

Порівнюючи визначення суб'єктів малого підприємництва в Україні та в Російській Федерації, можна дійти таких висновків: по-перше, критерій чисельності працюючих в Україні — це стала величина і становить до 50, у той час як у Російській Федерації він диференціюється залежно від сфери діяльності; по-друге, в українському законодавстві наявний такий критерій, як обсяг річного валового доходу, в той час як у російському законодавстві він відсутній; по-третє, в російському законодавстві не є суб'єктом малого підприємництва підприємство, у статутному капіталі якого частка Російської Федерації, суб'єктів Російської Федерації, громадських і релігійних організацій (об'єднань), благодійних та інших фондів перевищує 25 відсотків, частка, що належить одному або декільком юридичним особам, що не є суб'єктами малого підприємництва, перевищує 25 відсотків, у той час як український законодавець вводить інші обмеження: так, не є суб'єктами малого підприємництва довірчі товариства, страхові компанії, банки, ломбарди, інші фінансово-кредитні та небанківські фінансові установи, суб'єкти підприємницької діяльності, що провадять діяльність у сфері грального бізнесу, здійснюють обмін іноземної валюти, що є виробниками та імпортерами підакцизних товарів, а також суб'єкти, у статутному фонді яких частка вкладів, що належить юридичним особам — засновникам та учасникам цих суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємництва, перевищує 25 відсотків.

Відповідно до ст. 3 Закону Республіки Білорусь «Про державну підтримку малого підприємництва в Республіці Білорусь» під суб'єктами малого підприємництва розу-

міються підприємці, які здійснюють свою діяльність без створення юридичної особи, і юридичні особи з такою середньосписочною чисельністю працівників: у промисловості і на транспорті — до 100 чоловік; у сільсько-му господарстві, включаючи фермерські (селянські) господарства, у науково-технічній сфері — до 60 чоловік; у будівництві й оптовій торгівлі — до 50 чоловік; у роздрібній торгівлі і побутовому обслуговуванні населення — до 30 чоловік; в інших галузях невиробничої сфери — до 25 чоловік.

Малі підприємства і підприємці, які проводять свою діяльність без створення юридичної особи, і займаються декількома видами діяльності, відносяться до суб'єктів малого підприємництва за критеріями того виду діяльності, частка якої є найбільшою в обсязі реалізації продукції (робіт, послуг) за квартал².

Отже, порівняльний аналіз визначення поняття суб'єктів малого підприємництва в українському законодавстві і в законодавстві найближчих сусідів свідчить, що законодавець Республіки Білорусь, як і законодавець Російської Федерації, обмежився, в основному, таким критерієм, як диференціація числа працюючих залежно від сфери діяльності.

Відповідно до ст. 1 Закону Киргизької Республіки «Про спрощену систему оподаткування суб'єктів малого підприємництва» суб'єкт малого підприємництва — юридичні і фізичні особи, незалежно від організаційно-правових форм і форм власності, зареєстровані у встановленому порядку, які здійснюють на свій ризик і під свою майнову відповідальність не заборонену законом діяльність з метою отримання прибутку з обсягом валового доходу до 3 000 000 сомів у рік (приблизно 70 000 євро).

Порівнюючи законодавства України і Киргизької Республіки, доходимо висновку, що в законодавстві Киргизької Республіки відсутній критерій, пов'язаний з числом працюючих на підприємстві, передбачений обсяг валової виручки у законодавстві Кир-

гизької Республі
менший, ніж пер
конодавством, ш
номічне становив
емництва, які в т
державної підтри
системи оподатку

Що ж до доктр
б'єктів малого п
ні здійснюють й
межують понят
приємництва, ма
бізнесу, інші —
З. С. Варналій роз
малого підприєм
лих підприємств.
суб'єктів малого п
базові та похідні в
приємницької діял
лий бізнес — це д
підприємств та ок
осіб) з метою од
підприємства — ц
ний вид підприєм
показником чисел
ків¹. І. В. Труш та
лого підприємницт
він визначає мал
ливу підприємницт
осіб — підприємц
лих підприємств), і
власний ризик, при
подарській відпові
мання прибутку; а
самостійний суб'є
якої організаційно-
власності, що має с

О. Гордієнко от
тів малого підприєм
го бізнесу; так, вона
лого бізнесу форму

¹ Сборник законодательства Российской Федерации. — 1995. — № 25. — Ст. 2343.

² Ведомости Верховного Совета Республики Беларусь. — 1996. — № 34. — Ст. 607.

¹ Варналій З. С. Ма-

² Труш І. В. Господарство України в умовах реформи. Дис. канд. юрид. наук. Київ, 2002.

³ Гордієнко О. Мати
во, господарство і право.

⁴ Мамдух Тайє Аль-Хадраї (підписався як Мамдух Тайє Аль-Хадраї та Йорданії): Автореф.

⁵ Нагребельний В. І
та ін. — К.: Укр. енцикл.

⁶ Куницкая О. М. Пис.,..., канд. юрид. наук.

які здійснюють свою діяльність юридичної особи, і середньосписочною кількістю осіб: у промисловості і будівництві — до 100 чоловік; у сільськогосподарстві, включаючи фермерські (селянські), у науково-технічній діяльності, у будівництві й оптово-роздрібній торгівлі — до 25 чоловік.

Підприємства, які працюють без створення юридичної особи, визначаються декількома видами критеріїв: за кількістю осіб, за обсягом діяльності, за сферою діяльності (робіт, послуг) за

аналіз визначення підприємства в законодавстві і в законодавстві свідчить, що закондорусь, як і законодавство, обмежився, в ері, як диференційовано від сфери

Закону Киргизької Республіки про систему оподаткування підприємств — юридичні особи від організаційно-власності, зареєстровані, які здійснюють свою майнову діяльність за законом діяльності з обсягом до 10 000 сомів у рік

власності України і ходимо висновку, з Киргизької Республіки з числом працевлаштування обсягом законодавстві Кир-

гизької Республіки приблизно в сім разів менший, ніж передбачений українським законодавством, що негативно впливає на економічне становище суб'єктів малого підприємництва, які в такий спосіб позбавляються державної підтримки у вигляді спрощеної системи оподаткування.

Що ж до доктринального визначення суб'єктів малого підприємництва, то різні вчені здійснюють його по-різному: одні розмежовують поняття суб'єктів малого підприємництва, малих підприємств і малого бізнесу, інші — ототожнюють їх. Так, З. С. Варналій розмежовує поняття суб'єктів малого підприємництва, малого бізнесу і малих підприємств. При визначенні поняття суб'єктів малого підприємництва він виділяє базові та похідні властивості цього типу підприємницької діяльності. На його думку, малий бізнес — це діяльність будь-яких малих підприємств та окремих громадян (фізичних осіб) з метою одержання прибутку, а малі підприємства — це організаційно-економічний вид підприємств, які кваліфікуються за показником чисельності зайнятих працівників¹. І. В. Труш також розрізняє поняття малого підприємництва і малого підприємства, він визначає мале підприємство як особливу підприємницьку діяльність фізичних осіб — підприємців та юридичних осіб (малих підприємств), не заборонену законом, на власний ризик, при повній або частковій господарській відповідальності, з метою отримання прибутку; а мале підприємство — як самостійний суб'єкт господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, що має статус юридичної особи².

О. Гордієнко ототожнює поняття суб'єктів малого підприємництва і суб'єктів малого бізнесу; так, вона зазначає, що суб'єкт малого бізнесу формується залежно від тради-

цій національної економіки. Тому єдиних критеріїв віднесення суб'єктів підприємницької діяльності до сектора малих у світі не існує³.

Такої ж думки дотримується Мамдух Тайє Аль Зіадат, який визначає мале підприємство (або ж малий бізнес) як сукупність малих підприємств незалежно від форм власності і відповідно до критеріїв, встановлених законодавством тих країн, на теренах яких ці підприємства провадять свою господарську діяльність, а також громадян-підприємців, які ведуть самостійну господарську діяльність для забезпечення самозайнятості та зайнятості членів своєї родини та інших громадян на власний ризик, як правило, маючи за мету одержання прибутку⁴.

В. П. Нагребельний наводить лише визначення малого підприємства, не згадуючи ні про мале підприємство, ні про малий бізнес. На його думку, мале підприємство — це різновид підприємства в Україні, самостійно господарюючий суб'єкт, який має статус юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідну або комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку (доходу)⁵.

На нашу думку, поняття суб'єктів малого підприємництва, малого бізнесу та малих підприємств слід розрізняти, оскільки малі підприємства є одним із суб'єктів малого підприємництва, як і громадяни-підприємці, а малий бізнес — це не що інше як діяльність суб'єктів малого підприємництва.

Деякі вчені близького зарубіжжя вважають, що суб'єкти малого підприємництва — це суб'єкти цивільного права, які здійснюють підприємницьку діяльність і відповідають встановленим законом критеріям⁶.

Згідно з українським законодавством суб'єкти малого підприємництва є суб'єктами господарського права. Поняття суб'єкта гос-

¹ Варналій З. С. Мале підприємство: основи теорії і практики. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. — С. 23—25.

² Труш І. В. Господарсько-правове забезпечення державної підтримки малого підприємництва в Україні: Автореф. дис.... канд. юрид. наук. — Донецьк, 2005. — С. 3—4.

³ Гордієнко О. Малі підприємства: критерії правового статусу і проблеми його вдосконалення // Підприємство, господарство і право. — 2002. — № 6. — С. 8.

⁴ Мамдух Тайє Аль Зіадат. Розвиток малого підприємництва в умовах перехідної економіки (на прикладі України та Йорданії): Автореф. дис.... канд. економ. наук. — Донецьк, 1999. — С. 6.

⁵ Нагребельний В. П. Мале підприємство // Юридична енциклопедія. — В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко та ін. — К.: Укр. енцикл., 2001. — Т. 3. — С. 561.

⁶ Куницька О. М. Правовий статус суб'єктів малого підприємництва в Республіці Беларусь: Автореф. дис.... канд. юрид. наук. — Минск, 2005. — С. 6.

подарського права обґрунтовано теорією господарського права, яка виходить з того, що суб'єктами господарського права є учасники господарських відносин. Зокрема, М. І. Коняев визначав суб'єктів господарського права як такі структурні ланки народного господарства, які для участі в господарській діяльності і управлінні нею наділені відособленою тією чи іншою мірою частиною державного майна, здатні мати права і обов'язки в ході здійснення цієї діяльності і нести майнову відповідальність за її результатами; а одним із суб'єктів господарського права є підприємство¹.

Такої ж думки дотримується і В. В. Лаптев, визначаючи, що суб'єктами господарського права є соціалістичні організації та їх підрозділи. Вони виступають як носії господарських прав і обов'язків, учасники господарських правовідносин, здійснюють господарську діяльність і керують нею відповідно до норм господарського права. У господарських правовідносинах бере участь не держава як суб'єкт права, а державні підприємства, виробничі об'єднання, інші господарські органи та їх підрозділи².

Згодом концепція господарського права змінила уяву про суб'єктів господарського права, порівняно з попередніми визначеннями, збільшилась кількість суб'єктів — учасників господарських правовідносин. Так, Г. Л. Знаменський зазначає, що з появою різних форм власності розширюється коло суб'єктів господарської діяльності. До них відносяться і ті громадяни, які є власниками засобів виробництва і займаються підприємницькою діяльністю³.

Стаття 2 Господарського кодексу України⁴ визначає, що учасниками відносин у сфері господарювання є суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації,

які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності.

Відповідно до ст. 55 Господарського кодексу суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Суб'єктами господарювання є:

1) господарські організації — юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до Господарського кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Слід зазначити, що поняття суб'єкта господарювання в Господарському кодексі відсутнє. Суб'єкти господарювання визначаються в ньому через поняття «учасники господарських відносин, що здійснюють господарську діяльність». Оскільки господарська діяльність регламентується законодавством і її здійснення поза правовими рамками неможливо, учасники процесу господарювання, вступаючи між собою в різні відносини, врегульовані нормами права, стають носіями суб'єктивних прав і суб'єктивних обов'язків, тобто — суб'єктами господарських правовідносин, суб'єктами господарського права⁵. Таким чином, можна дійти висновку, що суб'єкти малого підприємництва є суб'єктами господарського права.

Суб'єктів малого і поділити на дві групи давстві критеріями від групи відносяться інди щодо яких не встановл а до другої — малі під

Дослідивши вітчиз конодавство у сфері м ознайомившись з ду останнього, можна ді більш поширеними к підприємств до катего

1) належність до пе
2) чисельність пра
стві;

3) обсяг виручки і
робіт і послуг;

4) обсяг виготовлен
робіт, здійснених посту
гляді для організацій ві

УДОС ЩО ЗДІЙСН

Процедура дисципл ня щодо судді охоплює визначення за законом осіб та органів, які мак звернення про порушен провадження щодо суд надано таке право; друг ним законом органом звернення, в якому міс порушення суддею вим су, посадових обов'язкі ки існує тенденція до і переліку посадових осіють право ініціювати п лінарну відповідальніс но необхідністю забезпе та недоторканності судд

¹ Коняев Н. И. Хозяйственное право. — Куйбышев, 1972. — С. 3.

² Хозяйственное право: Монография / Под ред. В. В. Лаптева. — М.: Наука, 1983. — С. 49.

³ Знаменский Г. Л. Хозяйственное законодательство Украины. Формирование и перспективы развития. — К.: Наукова думка, 1996. — С. 43.

⁴ Голос України. — 2003. — № 49—50.

⁵ Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України / Кол. авт.: Г. Л. Знаменський, В. В. Хахулін, В. С. Щербина та ін.; За заг. ред. В. К. Мамутова. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — С. 92.

новниками суб'єктів господарювання здійснюють щодо них організаційні повноваження на основі статуту.

г. 55 Господарського кодексу визначає господарювання визначенням господарських відносин, які здійснюються суб'єктами господарювання (особами та організаціями), які мають господарську діяльність, реалізуючи компетенцію (сукупність прав та обов'язків), майно і несуть відповідальність за зобов'язаннями в межах випадків, передбачених

господарювання є:

1) організації — юридичні особи відповідно до Цивільного кодексу, державні, комунальні та інші, створені відповідно до Закону, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність, встановлену

Закон, іноземці та особи без громадянства здійснюють господарську діяльність, зареєстровані відповідно до статуту.

2) поняття суб'єкта господарювання визначено в Господарському кодексі відповідно до статуту. Поняття «учасники господарювання» визначено в статті 10 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 11 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 12 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 13 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 14 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 15 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 16 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 17 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 18 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 19 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 20 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 21 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 22 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 23 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 24 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 25 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 26 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 27 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 28 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 29 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 30 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 31 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 32 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 33 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 34 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 35 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 36 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 37 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 38 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 39 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 40 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 41 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 42 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 43 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 44 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 45 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 46 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 47 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 48 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 49 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 50 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 51 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 52 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 53 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 54 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 55 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 56 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 57 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 58 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 59 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 60 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 61 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 62 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 63 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 64 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 65 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 66 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 67 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 68 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 69 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 70 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 71 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 72 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 73 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 74 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 75 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 76 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 77 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 78 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 79 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 80 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 81 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 82 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 83 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 84 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 85 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 86 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 87 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 88 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 89 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 90 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 91 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 92 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 93 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 94 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 95 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 96 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 97 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 98 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 99 Господарського кодексу. Поняття «суб'єкти господарювання» визначено в статті 100 Господарського кодексу.

С. 49.
спективи розвитку. — К.:

Знаменський, В. В. Хаху-

Суб'єктів малого підприємництва можна поділити на дві групи за наявними у законодавстві критеріями відмежування. До першої групи відносяться індивідуальні підприємці, щодо яких не встановлено жодних критеріїв, а до другої — малі підприємства.

Дослідивши вітчизняне та зарубіжне законодавство у сфері малого підприємництва, ознайомившись з думками фахівців щодо останнього, можна дійти висновку, що найбільш поширеними критеріями віднесення підприємств до категорії малих є:

- 1) належність до певної галузі економіки;
- 2) чисельність працюючих на підприємстві;
- 3) обсяг виручки від реалізації товарів, робіт і послуг;
- 4) обсяг виготовленої продукції (виконаних робіт, здійснених послуг) у натуральному вигляді для організацій відповідних галузей;

5) обсяг інвестицій;

6) розмір основного капіталу відповідно до сфери діяльності.

Отже, суб'єкт малого підприємництва — це суб'єкт господарського права, який здійснює підприємницьку діяльність, зареєстрований у встановленому законом порядку і відповідає встановленим законом критеріям, а саме: належить до певної галузі економіки; має встановлену законом чисельність працюючих, обсяг його виручки від реалізації товарів, робіт і послуг не перевищує встановленого розміру; обсяг виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг) у натуральному вигляді для організацій відповідних галузей не перевищує встановлених розмірів; має певний обсяг інвестицій та розмір основного капіталу відповідно до сфери діяльності; чи їх комбінації.

С. Ф. Василюк,
кандидат юридичних наук, доцент

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ДИСЦИПЛІНАРНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІВ

Процедура дисциплінарного провадження щодо судді охоплює дві стадії: перша — визначення за законом переліку посадових осіб та органів, які мають право офіційного звернення про порушення дисциплінарного провадження щодо суддів до органів, яким надано таке право; друга — розгляд визначеним законом органом такого офіційного звернення, в якому містяться відомості про порушення суддею вимог щодо його статусу, посадових обов'язків чи присяги. Оскільки існує тенденція до постійного зростання переліку посадових осіб та органів, які мають право ініціювати питання про дисциплінарну відповідальність судді, що зумовлено необхідністю забезпечення незалежності та недоторканності суддів і унеможливлення

будь-якого впливу на них, вказана проблема заслуговує окремого наукового аналізу.

Відповідно до ч. 1 ст. 34 Закону України «Про статус суддів» у редакції від 15 грудня 1992 р. підставами для порушення дисциплінарного провадження щодо судді могли бути: подання Міністерства юстиції України та його органів на місцях за наслідками перевірки заяв і повідомлень громадян; подання голови відповідного суду, службових осіб державних органів, установ, організацій, органів місцевого і регіонального самоврядування, повідомлення в засобах масової інформації. Відповідно до ст. 32 раніше чинного Закону України «Про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів судів Украї-